

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҚАРҒЫ КЕҢЕСІНИҢ ОН БЕСІНШІ СЕССИЯСЫ

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫНА ӨЗГЕРІСЛЕР ХӘМ ҚОСЫМШАЛАР КИРГИЗИҮ ХАҚҚЫНДА

Қарақалпақстан Республикасының Нызамы

1-статья. 1993-жыл 9-апрельде қабыл етилген **Қарақалпақстан Республикасының Конституциясына** төмендегі өзгерістер хәм қосымшалар киргизилсин:

1) **2-статьясындағы** «адамлар» деген сөз «шахслар» деген сөз бенен алмастырылсын.

2) **7-статьяның үшінші бөліміндегі** «иркиү» деген сөз «тоқтатып қойыү», «тоқтатыү» деген сөз «сапластырыү», «дөретиү» деген сөз «дүзиү» хәм «ол нызам бойынша жууапкершиликке алып келеди» деген сөзлер «хәм нызамға мууапық жууапкершиликке тартыүға тийкар болады» деген сөзлер менен алмастырылсын.

3) **10-статьяның екінші бөліміндегі** «адам» деген сөз «шахс» деген сөз бенен алмастырылсын.

4) **13-статьяның бірінші бөліміндегі** «адамгершилиқ» деген сөз «инсаныйлық» деген сөз бенен алмастырылсын.

5) **15-статьяның екінші бөліміндегі** «адамлар» деген сөз «шахслар» деген сөз бенен алмастырылсын.

6) **16-статьяның бірінші бөліміндегі** «хуқықларына» деген сөз «хуқық» деген сөз бенен алмастырылсын.

екінші бөліміндегі «хуқық акти» деген сөзлер «хуқықый акти» деген сөзлер менен алмастырылсын.

7) Екінші тарау атамасындағы «адамның» деген сөз «инсан» деген сөз бенен алмастырылсын.

8) **20-статьяның тексти** төмендегі редакцияда баян етилсин: Пуқаралар өз хуқық хәм еркинликлерин әмелге асырыүда басқа шахслардың, мәмлекет хәм жәмийеттің нызамлы мәплери, хуқықлары хәм еркинликлерине зыян тийгизбеүи шерт.

9) **21-статьяның екінші бөліміндегі** «Қарақалпақстан Республикасының аймағында болып атырған сырт елли пуқараларға хәм пуқаралыққа ийе емес адамларға халықаралық хуқық нормаларына мууапық хуқықлар менен еркинликлер тәмийинленеди» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы аймағындағы сырт ел пуқаралары хәм пуқаралыққа ийе

болмаған шахслардың хуқық хәм еркинликлери халықаралық хуқық нормаларына муўапық тәмийинленеди» хәмде «Конституциясында хәм нызамларында және» деген сөзлер «Конституциясы, нызамлары хәм» деген сөзлер менен алмастырылсын.

10) **22-статьясы текстиндеги** «адамның» деген сөз «шахстың» деген сөз бенен алмастырылсын.

11) **23-статьясы текстиндеги** «адам» деген сөз «шахс» деген сөз бенен алмастырылсын.

12) **24-статьяның биринши бөлиминдеги** «ислеўде айыпланған хәр бир адам» деген сөзлер «ислегенликте айыпланып атырған хәр бир шахстың», «онда оған өзін қорғаўы ушын мүмкиншиликлер жаратылады» деген сөзлер «Судта айыпланып атырған шахсқа өзін қорғаўы ушын барлық мүмкиншиликлер тәмийинленеди» деген сөзлер менен алмастырылсын.

екинши бөлиминдеги «адамның» деген сөз «инсанның» деген сөз бенен алмастырылсын.

13) **25-статьяның биринши бөлиминдеги** «Хәр бир адам» деген сөз «Хәр ким» деген сөз бенен алмастырылсын.

14) **27-статьяның биринши бөлиминдеги** «Хәр бир адам ой-пикир» деген сөзлер «Хәр ким пикирлеў», «Хәр бир адам» деген сөзлер «Хәр ким» хәм «еркинлигине ийе» деген сөзлер «еркинлиги хуқықына ийе» деген сөзлер менен алмастырылсын.

екинши бөлиминдеги «адам» деген сөз «шахс» деген сөз бенен алмастырылсын.

15) **29-статьясы текстиндеги** «таңыўға» деген сөз «синдирийге» деген сөз бенен алмастырылсын.

16) **30-статьяның екнши бөлиминдеги** «раўажландырыў хәм жетилистирий арқалы әмелге асырылады» деген сөзлер «әмелге асырыў тәртиби нызам менен белгиленеди» деген сөзлер менен алмастырылсын.

17) **33-статьяның биринши бөлиминдеги** «адам өз алдына, сондай-ақ басқа адамлар» деген сөзлер «шахс тиккелей өзи хәм басқалар» деген сөзлер менен алмастырылсын.

18) **34-статьясы текстиндеги** «адам» деген сөз «шахс» хәм «мийраслылық хуқықына нызам менен кепиллик бериледи» деген сөзлер «мийрас хуқықы нызам менен кепилленеди» деген сөзлер менен алмастырылсын.

19) **35-статьяның биринши бөлиминдеги «адам» деген сөз «шахс»** деген сөз бенен алмастырылсын.

20) **36-статьясы текстиндеги «адамлар» деген сөз «шахслар»** деген сөз бенен алмастырылсын.

21) **37-статьясы текстиндеги «Хәр бир адам» деген сөз «Хәр ким»** деген сөз бенен алмастырылсын.

22) **38-статьясы текстиндеги «адам» деген сөз «шахс»** деген сөз бенен алмастырылсын.

23) **39-статьясы текстиндеги «адам» деген сөз «шахс»** деген сөз бенен алмастырылсын.

24) **40-статьяның биринши бөлиминдеги «адамға» деген сөз «шахсқа»** деген сөз бенен алмастырылсын.

25) **42-статьясы текстиндеги «инсанға» деген сөз «шахсқа», «хуқықлары» деген сөз «хуқық», «жөнинде» деген сөз «үстинен»** деген сөзлер менен алмастырылсын.

26) **43-статьясы текстиндеги «Жас өспиримлердин» деген сөзлер «Ер жетпегенлердин» хәм «адамлардың» деген сөз «шахслардың»** деген сөзлер менен алмастырылсын.

27) **46-статья текстиндеги «Конституцияны хәм ызамларды сақлаўға» деген сөзлер «Конституция хәм ызамларға әмел етиўге» хәм «адамлардың» деген сөз «шахслардың»** деген сөзлер менен алмастырылсын.

28) **51-статьяның биринши бөлиминдеги «артықмашлығын» деген сөз «үстинлигин», «және» деген сөз «хәм»** деген сөзлер менен алмастырылсын.

29) **52-статьясы текстиндеги «тәрепplerдин» деген сөз «шахслардың», «қозғалатуғын» деген сөз «қорғалатуғын»** деген сөзлер менен алмастырылсын.

30) **53-статьясы текстиндеги «қорлар» деген сөз «ресурслар»** деген сөз бенен алмастырылсын.

31) **62-статьясының биринши бөлими «балаларын ержетиўге дейин сақлаўға» деген сөзлер «перзентлерин ер жеткенге шекем сақлаўға хәм»** деген сөзлер менен алмастырылсын.

екинши бөлими «балалардың сақланыўын, тәрбияланыўын» деген сөзлер «балаларды сақлаў, тәрбиялаў» хәм «олар жөнинде» деген сөзлер «балаларға арналған» деген сөзлер менен алмастырылсын.

32) **68-статьясының тексти төмендеги редакцияда баян етилсин:** «Қарақалпақстан Республикасының Жоқарғы Кеңеси жоқары мәмлекетлик ўәкиллик уйымы болып, ызам шығарыўшы ҳәкимиятты әмелге асырады».

33) **69-статьясының екінші бөлімі төмендегі редакцияда баян етилсин:** «Сайлау күні жигирма бес жасқа толған хәм кемінде бес жыл Өзбекстан Республикасы хәм Қарақалпақстан Республикасы аймағында турақлы жасап атырған Өзбекстан Республикасы хәм Қарақалпақстан Республикасы пуқарасы Қарақалпақстан Республикасы Жоқарғы Кеңесине сайланыу хуқықына ийе».

34) **70-статьяның:**

1) **8-бәнти** төмендегі редакцияда баян етилсин

«Қарақалпақстан Республикасы Конституциялық бақлау комитетин сайлау, Қарақалпақстан Республикасы суды баслығы хәм оның орынбасарларын, Қарақалпақстан Республикасы хәкимшилиқ судының баслығы хәм оның орынбасарын сайлау хәм босатыу;»

2) **11-бәнти** алып таслансын.

35) **73-статьясы текстіндегі** «Қарақалпақстан Республикасы пуқаралық ислери бойынша судының баслығы, Қарақалпақстан Республикасы жынаят ислери бойынша судының баслығы, Қарақалпақстан Республикасы экономикалық судының баслығы» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы судының баслығы» деген сөзлер менен алмастырылсын.

36) **75-статьясы текстіндегі** «Қарақалпақстан Республикасы пуқаралық ислери бойынша суды, Қарақалпақстан Республикасы жынаят ислери бойынша суды, Қарақалпақстан Республикасы экономикалық суды» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы суды» деген сөзлер менен алмастырылсын.

37) **76-статья екінші бөлімі төмендегі редакцияда баян етилсин:**

«Қарақалпақстан Республикасының ыызамлары Жоқарғы Кеңес тәрөпинен қабыл етилип ыызамда белгиленген тәртипте рәсмий жәрияланғаннан кейин юридикалық күшке ийе болады».

38) **81-статьяның 8-бәнтиндегі** «Қарақалпақстан Республикасы пуқаралық ислери бойынша судының баслығы хәм оның орынбасары, Қарақалпақстан Республикасы жынаят ислери бойынша судының баслығы хәм оның орынбасары лауазымларына, Қарақалпақстан Республикасы экономикалық судының баслығы хәм Қарақалпақстан Республикасы хәкимшилиқ судының баслығы» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы судының баслығы хәм оның орынбасарлары, Қарақалпақстан Республикасы хәкимшилиқ судының баслығы хәм оның орынбасары» деген сөзлер менен алмастырылсын.

15-бәнтіндегі «нызамлар» деген сөз «нызамшылық актиери» деген сөзлер менен алмастырылсын.

39) 83-статьяның екінші бөліміндегі «Қарақалпақстан Республикасы Жоқарғы Кеңесі дүзген мәмлекетлик медициналық комиссиясының жуўмағы менен тастыйықланған денсаўлығының жағдайы бойынша өз миннетлерин орынлай алмаса» деген сөзлер «денсаўлығына хәм басқа да себеплерге байланыслы ўазыйпаларын атқара алмайтуғын жағдайларда» хәм «шешим» деген сөз «қарар» деген сөзлер менен алмастырылсын.

үшінші бөліміндегі «10 күн» деген сөз «2 ай мүддет» деген сөз бенен алмастырылсын.

40) 93-статьяның сегизинші абзацындағы «Қарақалпақстан Республикасының Конституциясына хәм нызамларына» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы Конституциясына хәм нызамшылығына» деген сөзлер менен алмастырылсын.

41) 99-статьяның биринші бөліміндегі «мәкан кеңеслери» деген сөзлер «мәхәллелерде» хәм «мәкан кеңеслеринде» деген сөзлер «мәхәллелерде» деген сөзлер менен алмастырылсын.

42) 101-статьясы биринші бөліміндегі «Қарақалпақстан Республикасы пуқаралық ислери бойынша суды, Қарақалпақстан Республикасы жынаят ислери бойынша суды, Қарақалпақстан Республикасы экономикалық суды, Қарақалпақстан Республикасы хәкимшилиқ суды, пуқаралық ислери бойынша районлараралық, районлық (қалалық) судлары, жынаят ислери бойынша районлық хәм қалалық судлары, районлараралық, районлық (қалалық) экономикалық судлары хәм де районлық хәм қалалық» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы суды, Қарақалпақстан Республикасы хәкимшилиқ суды, пуқаралық ислери бойынша районлараралық, районлық (қалалық) судлары, жынаят ислери бойынша районлық хәм қалалық судлары, районлараралық, районлық (қалалық) экономикалық судлары хәм де районлараралық» деген сөзлер менен алмастырылсын.

43) 102-статьясы төмендегі редакцияда баян етилсин:

Қарақалпақстан Республикасы суды пуқаралық, жынаят хәм экономикалық судлаў ислерин жүргизиў саласында жоқары суд хәкимияты уйымы болып табылады.

44) 103-статьясы алып таслансын.

45) 104-статьясы алып таслансын.

46) **105-статьясы текстиндеги** «тартысларды, сондай-ақ нызам менен оның үәкилликгине киргизилген хәкимшилик хуқықбузарлықлар ҳаққындағы» деген сөзлер алып таслансын хәм «районлық хәм қалалық» деген сөзлер «районлараралық» деген сөзлер менен алмастырылсын.

47) **106-статьяның биринши бөлиминдеги** «Судьялар ғәрезсиз болып, нызамға ғана бағынады» деген сөзлер «Судьялар ғәрезсиз болып, тек ғана нызамға бойсынады» деген сөзлер менен алмастырылсын.

48) **110-статьяның екинши бөлиминдеги** «Суд жүргизиўдиң» деген сөзлер «Тергеў хәм суд исин жүргизиўдиң», «хуқықына кепиллик бериледи» деген сөзлер «хуқықы кепилленеди», «көрсетиў» деген сөз «бериў», «хәрекет етеди» деген сөзлер «хызмет көрсетеди», «дүзиў» деген сөз «шөлкемлестириў» деген сөзлер менен алмастырылсын.

49) **111-статьяның екинши бөлиминдеги** «питкен жылда» деген сөзлер «питетуғын жылы», «декабрь айы» деген сөз «октябрь айының» хәм «екшембисине» деген сөз «екшембисинде» деген сөзлер менен алмастырылсын.

бесинши бөлиминдеги «аслам үәкилликли уйымларға депутат бола алмайды» деген сөзлер «артық мәмлекетлик хәкимияттың үәкиллик уйымының депутаты болыўы мүмкин емес» деген сөзлер менен алмастырылсын.

алтыншы бөлими оныншы бөлими деп есаплансын:

«Сайлаўларды өткерий тәртиби нызам менен белгиленеди.»

сегизинши бөлиминдеги «нызамларға» деген сөз «нызамшылық актлерине» деген сөзлер менен алмастырылсын.

жетинши— оныншы бөлими тийислисинше алтыншы— тоғызыншы бөлими деп есаплансын;

50) **116-статьяның биринши бөлиминдеги** «адамлардан» деген сөз «шахслардан» хәм «бағыныў менен» деген сөз «бойсынған ҳалда» деген сөзлер менен алмастырылсын.

51) **Алтыншы тараўдың** «Конституцияны өзгертиў тәртиби» деген атамасы «Конституцияға өзгерис киргизиў тәртиби» деген мазмунда баян етилсин.

52) **121-статьясы текстиндеги** «өзгерислер» деген сөзлер «өзгерислер хәм дүзетиўлер» хәм «Қарақалпақстан Республикасының» деген сөзлер «Қарақалпақстан Республикасы» деген сөзлер менен алмастырылсын.

53) «Биринши тараў», «Екинши тараў», «Үшинши тараў», «Төртинши тараў», «Бесинши тараў» ҳам «Алтыншы тараў» деген сөзлердеги «тараў» сөзи «бөлим» сөзи менен алмастырылсын.

2-статья. Усы Нызам рәсмиј жәрияланған күннен баслап күшке киреди.

Қарақалпақстан Республикасы

Жоқарғы Кеңесиниң Баслығы

Некис қаласы, 12-февраль 2021-жыл

№ 109/XV

М.Камалов